

سفر به ژاپن

۱. آشنایی با دانشگاه مطالعات خارجی

اوساكا

دانشگاه مطالعات خارجی اوساكا، دانشگاه ملی علوم اجتماعی و انسانی است که در آن ۲۵ زبان خارجی تدریس می‌شود. بعد از دانشگاه مطالعات خارجی توکیو، این دانشگاه اهتمام گسترده‌ای به پژوهشهای آکادمیک در زمینه زبانها، فرهنگ، تاریخ و ادبیات دیگر ملل دارد. در مقدمه بروشور معرفی این دانشگاه آمده است: با وجود آنکه دنیا حرکتها و گامهای مؤثری برای افزایش همزیستی مسالمت‌آمیز برداشته، ولی هنوز عدم تفاهم و مشاجراتی در میان است. این سوء تفاهمات، با شناخت اشتراکات زبانی و فرهنگی برطرف خواهد شد، زیرا زبانها نه تنها ابزار برقراری ارتباط بین ملل می‌باشد، بلکه توان لازم برای هدایت مردم بسوی همزیستی مسالمت‌آمیز را دارند، در این چارچوب دانشگاه مطالعات خارجی اوساكا توانسته است از طریق حمایت و تقویت پژوهش در زبانهای مختلف، این هدف را دنبال کند.

دانشگاه مطالعات خارجی اوساكا در سال ۱۹۲۱ تأسیس شده است. دانشگاه مطالعات خارجی اوساكا از دانشگاههای دولتی ژاپن است و تابع مقررات و نظام آموزش دانشگاهی وزارت فرهنگ ژاپن می‌باشد. مکان این دانشگاه تا سال ۱۹۷۹ در اوئه هونماچی، محله‌ای در مرکز اوساكا بود و از تابستان همان سال به

محوطه تازه و ساختمانهای نوین خود در شهر مینتو در شمال اوساكا منتقل شد.

این دانشگاه دارای ۲۵ رشته تحصیلی مرکب از زبانهای گوناگون و نیز شعبه‌های متنوع علوم اجتماعی مانند تاریخ و زبانشناسی و بخش ویژه دانشجویان خارجی (مرکز آموزش زبان ژاپنی به دانشجویان خارجی بورسیه دولت ژاپن) می‌باشد.

شمار دانشجویان این دانشگاه در سال تحصیلی ۲۰۰۵-۲۰۰۴ در دوره‌های روزانه ۳۶۵۳ نفر و در دوره‌های شبانه ۸۷۳ نفر بوده است.

هیئت علمی این دانشگاه مرکب از ۹۱ استاد، ۸۲ دانشیار، ۱۲ استادیار و ۲۵ استاد خارجی است. شمار کارمندان دانشگاه ۸۲ نفر است.

۲. رشته زبان فارسی و ایرانشناسی

دانشگاه مطالعات خارجی اوساكا

رشته فارسی این دانشگاه در سال ۱۹۶۱ تأسیس شد و قدیم‌ترین بخش فارسی و ایرانشناسی در دانشگاههای ژاپن است و از آن تاریخ هر ساله برای دوره کارشناسی و دوره‌های بالاتر دانشجو پذیرفته و همزمان با تربیت پژوهندگان و فارسی دانان در پژوهشهای ایرانشناسی نیز فعالیت داشته است. چند سالی است که تحولاتی در نحوه تقسیم‌بندی رشته‌های درسی و نمودار سازمان آموزشی

دانشگاه ایجاد شده، و رشته فارسی همراه زبانهای عربی و ترکی در گروه کلی خاورمیانه‌شناسی جای گرفته است. طرح تأسیس دوره‌های دکتری در رشته‌های مربوط به زبانها و پژوهشهای گوناگون تصویب شده و در سال تحصیلی ۲۰۰۵ - ۲۰۰۴ حدود ۲۰ نفر دانشجو برای این دوره‌ها پذیرفته شده است.

برای دوره چهار ساله عادی دانشگاهی در رشته فارسی هر ساله به طور متوسط ۲۵ دانشجو پذیرفته می‌شوند. در دوره بالاتر از کارشناسی هم هرگاه داوطلب واجد شرایط باشد، هر سال یک یا چند دانشجو به این دوره‌ها راه می‌یابد. بر روی هم، رشته فارسی و ایرانشناسی این دانشگاه در زمان واحد حدود ۸۵ دانشجو دارد. تا بهار سال ۲۰۰۲ تعداد ۵۵۰ دانشجو (۲۹۳ پسر و ۲۵۷ دختر) از دوره عادی رشته فارسی این دانشگاه فارغ التحصیل شده‌اند.

مواد درسی دانشجویان رشته فارسی و ایرانشناسی در سالهای یکم و دوم تحصیل شامل دروس اجباری است که بیشتر اصول و مبادی زبان فارسی و ایرانشناسی و علوم پایه زبان‌شناسی و جامعه‌شناسی است. در سالهای سوم و چهارم، تحصیل تخصصی‌تر است و دانشجویان مواد اختیاری به تناسب رشته تحصیل و زمینه تحقیق و علاقه خود بر می‌گزینند. فعالیت دانشجویان در سال چهارم بر محور تحقیق و تدوین رساله فارغ‌التحصیلی در موضوعی مرتبط با زبان فارسی و ایرانشناسی است.

مواد تحصیل و زمینه تحقیق دانشجویان دوره بالاتر از کارشناسی به تناسب هدف و علاقه آنها برگزیده می‌شود. دوره تحصیل این دانشجویان حداقل دو سال است.

۳. استادان

بخش فارسی و ایرانشناسی دانشگاه مطالعات خارجی اوساکا دارای هیئت علمی شامل استادان ژاپنی تمام وقت و با تخصصهای متنوع مورد نیاز این بخش و یک استاد ایرانی است. در کار تدریس و راهنمایی تحقیق، از استادان ژاپنی دانشگاههای دیگر و مدرسان و پژوهندگان غیر تمام وقت هم استفاده می‌شود. استادان این بخش عبارتند از:

■ آقای شیگه‌تو موری، استاد بخش ایرانشناسی. ایشان از همین دانشگاه فارغ التحصیل شده و سپس دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری را در دانشگاه کیوتو در رشته زبان هند و اوستائی گذرانده است. مقاله‌های ایشان بیشتر پیرامون زبانهای باستانی ایران است. آقای موری بتازگی در زبان‌شناسی فارسی دری (متون قدیم فارسی امروز) تحقیق می‌کند.

■ خانم یوکو فوجیموتو (کاگاوا)، دانشیار بخش ایرانشناسی. ایشان از همین دانشگاه فارغ التحصیل شده و سپس در سال ۱۹۷۵ با استفاده از فرصت مطالعاتی به تحصیل در دانشگاه شیراز ادامه داده

است. خانم فوجیموتو به زبان فارسی مسلط و دوستدار ایران و زبان و فرهنگ آن است. ایشان بیشتر در زمینه ادبیات امروز ایران، بویژه آثار نویسندگان معاصر، تدریس و تحقیق داشته اما بتازگی به پژوهش در زمینه قصه‌ها و داستانهای عامیانه علاقه بیشتری پیدا کرده است.

■ آقای شین تاکه‌هارا، استادیار زبان فارسی و پژوهنده قصه‌ها و ادبیات داستانی ایران است. وی پس از گذراندن دوره دکتری زبان و ادب فارسی در دانشگاه مطالعات خارجی اوساکا تحصیل خود را در سال ۱۹۹۸ در مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی موسسه لغتنامه دهخدا وابسته به دانشگاه تهران دنبال کرده و در چند روستای ایران به گردآوری قصه‌ها و تحقیق در آن پرداخته است. از آقای تاکه‌هارا کتاب ادبیات شفاهی ایران؛ حاصل بررسی میدانی و تحقیق (به ژاپنی) و افسانه‌های ایرانی به روایت دیروز و امروز (حاصل تحقیق مشترک با آقای احمد وکیلان، به فارسی) منتشر شده است.

۴. کتابخانه

دانشگاه مطالعات خارجی اوساكا دارای کتابخانه و مرکز اسناد و منابع است که شامل بخش متون و منابع فارسی و ایران‌شناسی می‌باشد. کتابخانه دانشگاه مطالعات خارجی اوساكا دارای حدود ۴۷۳/۵۹۷ جلد کتاب در رشته‌های مطالعات خاوری و باختری است.

کتابهای فارسی و ایران‌شناسی در سالهای فعالیت دانشگاه به مرور خریداری یا به کتابخانه اهداء شده است. در میان کتابهای یادگار مانده از ایران‌شناسان، مجموعه باز مانده از پروفیسور ساوا استاد فقید بخش اردو در این دانشگاه و مترجم **گلستان** سعدی به ژاپنی قابل توجه است.

کتابها در کتابخانه دانشگاه به دو دسته تقسیم شده است: کتابهای مرجع و فرهنگها، در قفسه باز در تالار مطالعه در دسترس دانشجویان و پژوهندگان است. کتابهای تخصصی تر در مخزن کتابخانه نگاهداری می‌شود.

کتابخانه دانشگاه مطالعات خارجی اوساكا دارای یک مجموعه کوچک کتابهای خطی و کتب چاپ قدیم فارسی است، که در این میان یک نسخه خطی قدیمی از **گلستان** سعدی قابل توجه است. مجموعه کتابهای خطی و نفیس کتابخانه در مخزن خاصی نگاهداری می‌شود.

کتابخانه جز منابع نوشتاری دارای بخش صفحه‌های لیزر و نوارهای صوتی و تصویری، ویدئو، فیلم و نیز تالار ویژه نقشه‌های جغرافیایی می‌باشد.

مشخصات کتابهای فارسی این کتابخانه در **فهرست کتابهای فارسی موجود در ژاپن** که در سال ۱۹۸۵ بوسیله کتابخانه شرقی ژاپن (تویوبونکو) تدوین و منتشر شد، آمده است.

از راست به چپ: اکبر ایرانی، دکتر منصور رستگار فسایی، نادر مطلبی کاشانی، دکتر هاشم رجب‌زاده، دکتر عبدالرسول خیراندیش، استاد برج افشار، دکتر صادق سجادی، دکتر عبدالحسین آذرنگ